

۸- حکایات

تمہید : حیاتِ انسانی کے ابتدائی دور سے انسان داستانوں اور قصے کہانیوں میں دلچسپی لیتا آیا ہے۔ کسی بھی زبان میں حکایات یا کہانیاں وہ اولین نثر پارے ہوتے ہیں جو کسی بھی قوم کے بچے ابتداً اپنے ماں باپ، دادا دادی اور نانا نانی سے سنتے ہیں۔ بزرگ ان کہانیوں کے ذریعے بچوں میں اعلیٰ اخلاقی اقدار کی آبیاری کے ساتھ ساتھ انھیں زبان کا علم بھی سکھاتے ہیں۔ بڑوں کے لیے تحریر کردہ حکایات بھی خاص اہمیت کی حامل ہوتی ہیں جن سے سبق اور نصیحت حاصل کرتے ہوئے ہم اپنی زندگی خوش گوار بنا سکتے ہیں۔ درج ذیل تین حکایات نہایت دلچسپ اور سبق آموز ہیں جو ہماری زندگی پر گہرا اثر مرتب کرتی ہیں۔

حکایت ۱

نابینای در شب چراغ در دست و سبوی بر دوش گرفته در بازار می رفت۔ شخصی از وی پرسید کہ ای احمق روز و شب در چشم تو یکسان است، ازین چراغ ترا فائدہ چیست؟ نابینا خندید و گفت : این چراغ برای من نیست بلکه برای تُست تا در شبِ تاریک سبوی مرا نشکنی۔

حکایت ۲

پادشاہی از منجمی پرسید کہ چند سال از عمرِ من باقیست؟ گفت : دہ سال۔ پادشاہ بسیار متفکر گردید و همچو بیمار بر بستر افتاد۔ وزیر عاقل بود، منجم را روبروی پادشاہ طلبید و پرسید کہ چند سال از عمر تو باقیست؟ گفت : بیست سال۔ وزیر همان وقت از شمشیر منجم را روبروی پادشاہ بقتل رسانید۔ پادشاہ خوشنود گردید و حکمتِ وزیر را پسندید و باز هیچ سخنِ منجم نشنید۔

حکایت ۳

آوردہ اند کہ حضرت یوسف علیہ السلام در سالہای قحط بوقتِ آنکہ در مصر پادشاہ بود ہر روز ضعیف و نزار تر شدی۔ سببِ این حال از وی پرسیدند، جواب داد۔ بعد ازان کہ بسیار إلحاح کردند، گفت : مرضی دارم نہانی، حکماء گفتند : شما مرض را تقریر فرمایید تا بمعالجہ مشغول شویم۔ گفت : ہفت سال است کہ بر مسندِ شاہی متمکن شدہ ام و زمامِ اختیارِ رعایای مصر بدستِ تصرفِ من باز دادہ اند و درین مدت نفسِ من در آرزوی آنست کہ او را از نانِ جو سَرگردانم و نکرده ام۔ گفتند : این ہمہ مشقت چرا می کشی؟ گفت : موافقتِ محتاجان و گرسنگان میکنم و می ترسم کہ یک کس شبی در ولایتِ مصر گرسنہ باشد و من آن شب سیر باشم، مرا بقیامت گرفتاری بود۔

حکایت ۱ :

Dark night	اندھیری رات	شبِ تار
Pitcher, pot	گھڑا، مٹکا	سبوی
Shoulder	کندھا	دوش

حکایت ۲ :

Astrologer	ستارہ شناس، نجومی	منجم
Pondering, thoughtful	فکر مند	متفکر
Learned, wise	عقل مند	عاقل

حکایت ۳ :

Thin, weak	کمزور، لاغر	نزار
Cry, squall	آہ وزاری	الحاح
Secretly, privately	خفیہ، پوشیدہ	نہانی
Resident, seated	رہائش پذیر، بیٹھا ہوا	متمکن
Bridle, rein	باگ، تکیل	زمام
Possession	قبضہ	تصرف
Equality, unanimity	مطابقت، برابری	موافقت
The hungry, starved (pl.)	بھوکے	گرسنگان

پرسش / Exercise

حکایت ۱ :

۱۔ مناسب الفاظ سے ذیل کی خانہ پری کیجیے۔ Fill in the blanks with appropriate words.

- ۱۔ روز و شب در چشمِ تو است۔
- ۲۔ ازین چراغ ترا چیست ؟
- ۳۔ این چراغ برای نیست۔
- ۴۔ تا در سبوی مرا نشکنی۔

۲۔ مندرجہ ذیل الفاظ کی ضد تلاش کر کے لکھیے۔ Find antonyms of the following from the text.

بینا ، عاقل ، روز ، نقصان

حکایت ۲:

۱۔ درج ذیل کی وجہ اُردو یا انگریزی میں بیان کیجیے۔ Give reasons for the following in Urdu or English.

- ۱۔ پادشاہ بسیار متفکر گردید۔
- ۲۔ وزیر منجم را بروی پادشاہ بقتل رسانید۔
- ۳۔ پادشاہ باز هیچ سخن منجم نہ شنید۔

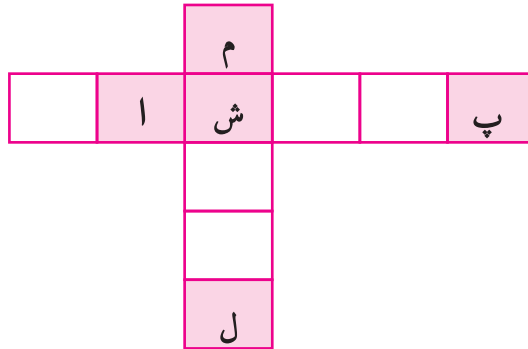
۲۔ مندرجہ ذیل جملوں کا اُردو یا انگریزی میں ترجمہ کیجیے۔ Translate the following in Urdu or English.

- ۱۔ وزیر عاقل بود۔
- ۲۔ چند سال از عمر تو باقیست؟
- ۳۔ پادشاہ حکمت وزیر را پسندید۔
- ۴۔ همچو بیمار بر بستر افتاد۔

حکایت ۳:

Solve the following crossword.

۱۔ درج ذیل معما حل کیجیے۔

Write the meanings in Urdu or English.

۲۔ مندرجہ ذیل کے معنی اُردو یا انگریزی میں لکھیے۔

- ۱۔ حکمت وزیر
- ۲۔ زمام اختیار
- ۳۔ مسند پادشاہی
- ۴۔ ولایت مصر

۳۔ حضرت یوسفؑ نے بیماری کا جو سبب بتایا اسے اُردو یا انگریزی میں بیان کیجیے۔

Write the reason of Hazrat Yusuf's illness in Urdu or English.

☆ ہر حکایت میں جتنے کردار ہیں، ان کے نام لکھیے۔

Write the names of all the characters from the stories.